

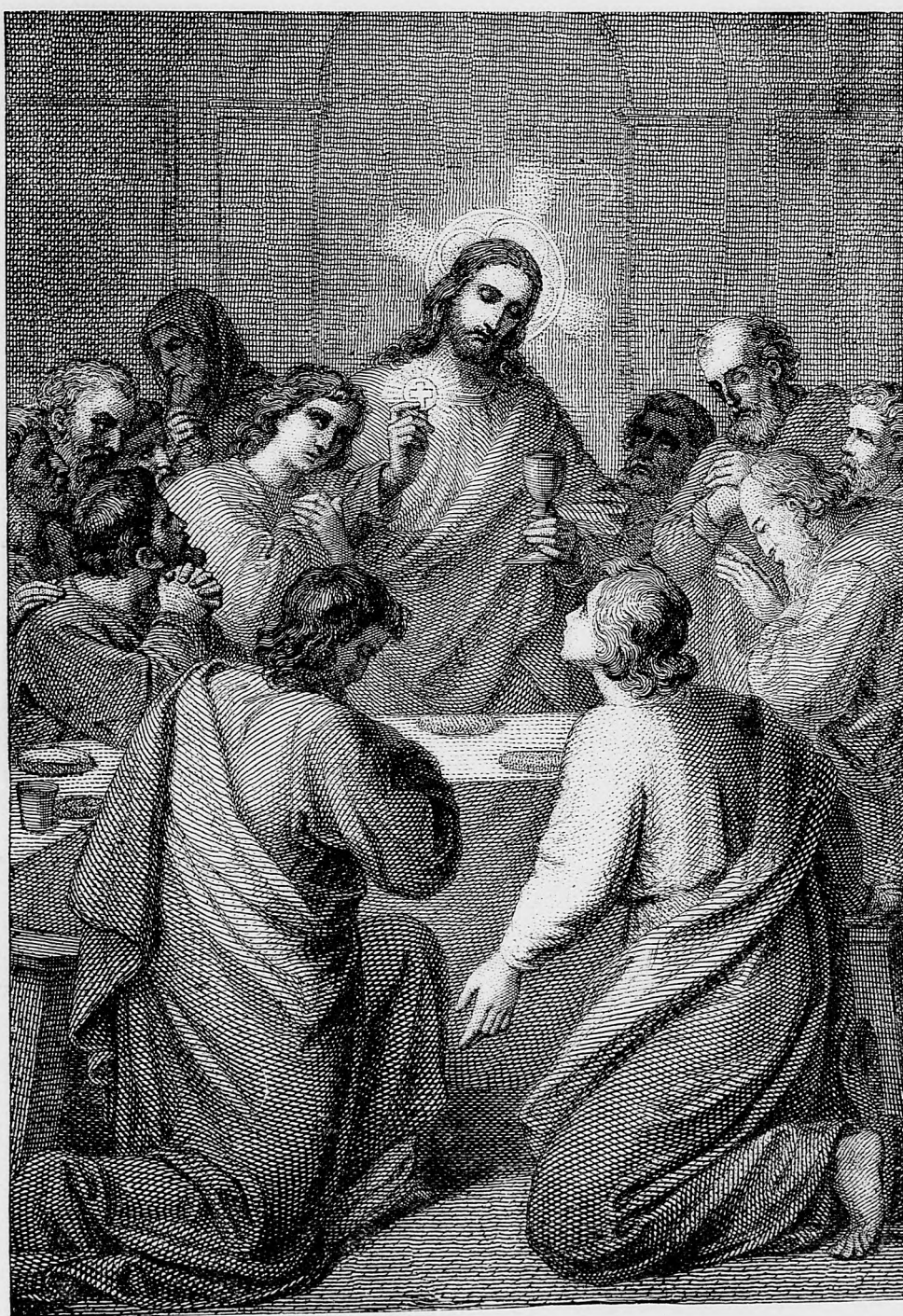
KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH

Predplatná cena :
 Na celý rok — 4 koruny — hal.
 Na pol roka — 2 — „
 Na štvrt roka — 1 — 20 „
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník, kraj. vyslanec.
Majiteľ a vydavateľ :
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :
 Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
 ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 4 stúpcového
 malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Prvá slávnosť Božieho Tela.

Silná ruka — slabý parlament.

Lahko je ministromi Tiszovi ukazovať tú silnú ruku, keď má v parlamente samých slabúchov. Strana liberálov je skupina ľudí na všetko ochotných. Týchto jedinkou povinnosťou je: poslúchať a svedomite plniť všetko, čo im pán jejich, minister rozkáže. Na strane liberálov sú ľudia dľa mena ablegáti, ale ani sami nepovažujú sa za pravých ablegátov. Ich povolanie je celkom iné. Pravý ablegát, pokiaľ je volený ľudom, má za povinnosť zastávať na sneme ľud a pracovať za dobro ľudu; liberálny ablegát ale nemá takejto povinnosti voči ľudu. On nie dľa rozumu a presvedčenia hlasuje alebo mlčí na sneme, ale tak len, ako je kedy ministromi potrebné. Sami títo páni liberáli uznávajú, že ablegátstvo ich je vlastne len dosť dobre platené remeslo. A sú v tom remesle svojom dosť dokonalí; obslúžia dľa potreby kohokoľvek, či je to Wekerle, či Szapáry, či Bánffy, či Khuen, nech je len ministrom.

Liberálni ablegáti sú si aj povedomí svojho sluhovského povolania, ani nežiadajú od nikoho, aby ich považoval za niečo iné, ako za družinu vládných podriadencov. Pri voľbách hovoria síce to i to, chovajú sa oproti voličom práve tak, ako by aj oni boli samostatnými ablegátmi, ale ani sami neuveria si rečiam svojim a vedia dobre, že na nich nikto nič nedá. Oni nepotrebnú ani dôveru voličov; dosť im je pomoc štátnych úradníkov a sluhov. Takíto sú liberálni ablegáti. No a s takýmto šuhajci lahko je Tiszovi politiku «silnej ruky» prevádzať.

A málo čo sú lepší na neodvislej strane, t. j. Košuthovci. Títo sú vraj «opoziční» ablegáti, no v skutočnosti sú práve tak poslušní Tiszovi, akokoľvek aj liberáli. Veď sa pamätáme, ako odstúpili od obštrukcie. Tisza ani nepotreboval veľmi prosiť sa im, sami sa mu núkali do služby. Od kedy prestali s obštrukciou, od tej doby tak úprimne, ochotne a bez všetkých okolkov a výhovoriek slúžia vláde, že ten Tisza musí mať z nich radosť prevelikú. Keď malá skupina Ugronovcov nechcela prestať s obštrukciou, tu povstal na obranu vlády starý Košuthista Thaly a plačlivým hlasom prosil pre Boha obštruantov, aby už prestali. Potom si s Tiszom ruky stískali a bolo po obštrukcii. Vyšlo však na javo o tejto komédii, že to bolo už všetko vopred tak nasnuvané, iba

že starý Thaly dal sa im zo samej dobromyselnosti naviesť.

Ale najskvelejšie dokázali Košuthovci svoju vernosť k vláde pri strajku železničiarov. Keď strajk tento vypuknúť a hneď na druhý deň dal Tisza pozatvárať niekoľko strajkujúcich: tu dali sa milí Košuthovci do ministra, že tak a tak bude sa museť dať do strajku ešte aj parlament proti Tiszovi. Ale neprešli 3 dni a už vydali Košuthovci také rozhodnutie, že strajkujúci železničiarovia hneď a hneď vrátili sa do služby, oni, Košuthovci to v mene národa žiadajú. A keď železničiarovia predsa len neposlúchli, vtedy Košuthovci dali sa ich prosiť, i prisľúbili im, že však potom po strajku budú im v parlamente stranu držať a prechmaty Tiszové oproti železničiarom že budú najostrejšie kárať. Strajk prestal, a Košuthovci najostrejšie — mlčia o všetkom, ani ryba vo vode.

Pri takejto opozícii dostal by ktokoľvek chuť k tej «silnej ruke».

Vpravde samostatní a neodvislí ablegáti sú len na strane ľudovej a Ugronisti. Týchto je však len veľmi málo oproti obromnej väčšine liberálov a Košuthovcov. Ešte by bola aj strana Apponyiho, ale o tejto sa ešte nevie, čo s ňou bude. Polovica Apponyistov ostala medzi liberálmi a tá malá čiastka tých vystúpených nevie ešte, čo má robiť. Predbežne mlčí. Toto je hľa, pravý obraz našich parlamentových pomerov.

S takýmto parlamentom dá sa už potom čokoľvek previesť. A minister Tisza ani nemešká využívať slabosť parlamentu, chce celú krajinu pretvoriť na mustru toho zotročeného snemu. Tak učinil s úradníkmi, ktorým povýšil plat síce, aby si ich ešte užšie pripútal ku sebe. Tak zamýšľajú spraviť teraz s učiteľmi, ktorých pod štátny dozor postavia a nad ktorými bude visieť vždy to nebezpečenstvo, že ich budú prenasledovať mŕčov a ich aj chleba pozbaví, jestli by nedržali s vládou. Tak učinil Tisza aj s kňazmi protestantskými, ktorým dá väčšiu štátnu podporu, ale odobrať ju môže každému, kto jej nebude hoden. A taký, ktorý nedržal by s vládou, zaiste nebude hoden tej podpory; takému ju teda odoberú. Ešte len to by bolo treba, aby vláda tiež na liberálny spôsob previedla kongruu (usporiadanie plátov a či dôchodkov) katolíckych kňazov. Potom by zaobchodila so všetkými tak, ako zaobchodí teraz s tými farármi, ktorí dostávajú

z kulturnej základiny istú ročitú podporu od štátu. Nech sa na takého farára nahnevá pre niečo slúžny alebo iný sluha vlády, to sa odpíše hneď do Pešte, že farár ten je vlastizradca, lebo hlasoval a kortešoval za ľudovú stranu, teda netreba mu dať žiadnej podpory. A veru ten farár ani nedostane potom žiadnej podpory.

Nuž v Uhorsku nebol ani doteraz zastúpený *národ* na sneme, veď pri našich volebných poriadkoch nemohol si *národ* svobodne voliť svojich poslancov. A preto sa to aj všetko tak robilo na sneme proti ľudu. No s tohoto ohľadu budeme ešte horšie vyzeraf. Tisza s tými zákonami o úradníkoch, o školách a učiteľoch robí si už prípravy k tomu, aby ten ľud nemal napozatým žiadneho, kto by sa ho opovážil zaujať proti vláde.

Tisza dobre vie, že vlády liberálne mohly sa a môžu sa udržať len tak, jestli si ľud sám nevolí ablegátov. Lebo keby bolo viacej voličov, a keby boly slušnejšie volby, a keby neboli postavení pod tyranskou mocou vlády toľkí úradníci, učiteľia ba aj kňazi mnohí: vtedy by všetek ten liberalizmus pri najbližšej voľbe celkom istotne musel prepahnúť. Tisza ale prepahnúť nechce, ba rozprestiera sa a podstiela si tak, akoby na veki chcel zostať viseť na krkách národa. Keď chce teda liberalizmus a svoju vládu udržať, musí udržať aj nevoľnosť ľudu, ináč by sa neudržal. Celý smer politiky liberálnej je ten udržať pre seba vládu, zotročíť úradníctvo, pripútať k sebe židov a kriklúňov a nedopustiť žiaden pokrok ľudu ani hospodársky, ani vzdelanostný, ani v slobode občianskej. A z takejto politiky liberálnej pochodí všetko to nešťastie, všetka tá bieda, ktorá ľud náš hrdúsi. Židia-kupci sa vela organizujú a všade vo verejnom živote našom vedú predok. Kresťania sa vždy viac a viac uťahujú a nevedia si pomôcť. Jední paberajú sa do cudziny, kde jesto viacej lásky, spravodlivosti a svobody pre nich, nežli doma. Iní chodia tu doma za prácou a radi sú, že hladom zomreť nemusejú. Kresťanskí páni voľaktorí, ako gr. Károlyi, Apponyi a iní vzdali sa všetkej nádeje o náprave našich strašných pomerov a preto vzdali i všetkej činnosti, všetkých bojov. Myslia si: rob si ty minister «silno ruký» s tvojimi židmi, čo len chceš; ožobračuj, zotročuj krajinu, uvidíme, dokiaľ to *národ* vydrží.

A už to ten *národ* dlho na žiaden pád vydržať nemôže. Byť občanom krajiny takej, ktorá

má síce ministrov, úradníkov a ablegátov, občianskej slobody ale skoro žiadnej nedáva občanom svojim: to je horšie než otroctvo. Človek od Boha stvorený je nie za to človekom, aby musel bez odporu znášať bez prestania kriklavé a bezočivé nespravodlivosti. Červík je dost biedne stvorenie, ale aj ten sa protiví a svíja keď mu ideš o život. Pán Tisza tedy tiež preráta sa, jestli si myslí, že silná ruka jeho bude môcť na veki svevolne rúcať práva občianske. Jeho silná, ači násilná ruka bez otázky vyvolá aj odpor silný v zotročených občanoch, a budú sa oni brániť a bojovať budú musieť proti nemu na život a na smrť. A ľudová strana je za to strana ľudu, aby v tomto ťažkom boji bola vždy na stránke ľudu a ho s kroka na krok vymáhala z pod otroctva a viedla ho k víťazstvu všetkých právd a práv ľudu. S.

POLITICKÉ CHÝRY.

Delegácie.

Uhorskí delegáti ponáhľajú sa odhlasovať spoločný rozpočet. Vážnejšie slová bolo počuť iba so strany našich ľudových delegátov, od Rakovszkého a gr. Wilczeka. S Rakovským by sa bol liberál Hegedüs čo chvíľa aj povadil za to, že Rakovszky spomínal veci liberálom nemilé. Medziiným dopytoval sa, že ako je to keď sa s vojenskej kassy dávajú platy aj takým, čo sú aj s inej strany dobre platení. N. pr. členovia arcikniežatských rodín majú dôchodky aj z civilisty (plat kráľov) a poneváč sú obyčajne aj vysokými šaršistami pri vojsku, dostávajú plat aj jako vojaci. Tak dobre je to aj s gardistami, ktorí majú plat od dvora a majú plat aj jako vojaci.

Reforma ľudovej výučby.

Porada, ktorá bola zadržaná o reforme ľudovej výučby je už skončená. Zpomedzi katolíkov ohlásili sa viacerí a protestovali proti tomu, že návrh zákona nového chce odobrať takrečeno všetku moc z rúk cirkvi nad školami. Medzi inými ohlásili sa *dr Ján Csernoch*, ablegát ľudový a hlavný opát Benediktínov *Hyppolit Fehér*. Oba prizvukovali, že voči katolíckym ľudovým školám nemôže mať ani minister, ani nikto iný žiadnej námietky; teda v tom pláne mal by sa ohľad na to brať a to prijme do-

zorstvo štátne len na také konfesionálne školy rozprestref, na ktoré by sa dokázalo, že je ten prísny dozor potrebný. Dr Komlóssi, kanonik a bývalý ablegát antisemitský schvaľoval návrh ministrov v celom jeho znení; aj to schvaľoval, že cirkevní učitelia budú musef odteraz pred štátnou kommissiou skladať zkúšky pre diplom. Jeho prevýšil ešte tiež jeden kňaz, ale nie katolícky lež kalvínsky, asíce Gábor Antal, superintendent kalvínov. Ten si žiadal všetky ľudové školy zoštátniť a vo všetkých výlučne len po maďarsky učiť. A jako to už na kalvína svedčí, zadrpil sa do našich mníšiek, že vraj sa v cudzozemsku učily a diplom tam obdržaly. Ba ešte aj na to ráčil sa hnevať, že sa v semináriach kleríci učia predmety po latinský. Toto síce nepatrí do porady o výučbe ľudovej, nuž pán Kalvín chcel ukázať nenávisť svoju proti katolíckej cirkvi. Zpomedzi gréckych biskupov ohlásili sa Metianu a Bogdanovič. Oba zazlievali, že vláda návrh zákona žiada ešte aj katekizmus učiť po maďarský. Pravda, bolo zle na nich, vyhánali ich von niektorí. — Minister Berzeviczi bránil sa tak, že on nechce žiadnu národnosť pozbaviť reči svojej. To by teda asi toľko znamenalo, že ani učitelia by nemali pozbavovať deti tej možnosti, aby sa smeli v materčine, n. pr. po slovensky rozprávať.

Ako pomáhajú socialdemokrati?

Istý murár nám to píše:

Som už starší človek a chodím každoročne na murárčinu do pešte, iba za dva-tri mesiace zimušné bývam na Horniakoch. Kedysi pri murárčine mali sme menšie pláce, lenže bola robota vždy istá. Ale od pár rokov sa to akosi zmenilo. Roboty bolo málo, nuž nám ani tie väčšie mzdy nepománaly. Ale najhoršie máme sa my slovenskí murári odvtedy, ako zaujali miesto našich slovenských a moravských palierov noví, že uhorskí palieri. Medzi týmito jesto veľa neznajbohov. Zlorečia a preklínajú tak, že je to až hrúza. Sú to všetko samí socialdemokrati. Odo dvúch rokov utvorily sa odborné spolky murárov. Tieto spolky majú všetko židovskí vodcovia socialdemokracie v pazúroch. A ktorý murár nebol by zapísaný do takéhoto spolku, toho ostatní nepripustia do žiadnej roboty. Tak hľa, nútení sme všetci aj proti vôli svojej vstúpiť medzi socialistov. Nuž a čo máme z toho? Plat nám povýšili o pár krajeciarov, toto by bolo dobre. Aj na poludňajší odpočinok máme čas určený, to jie tiež dobre. Tiež nebolo by zle, že pri každej stavbe máme zariadenú miestnosť pre háby a pre riad, kde aj obedovať musíme. Pri tomto ale je to huncútstvo, že keď sa spolu zídeme, to tam nepočuješ iného, iba potupovanie viery a kňazov. Predtým obedoval si každý vonku kde chcel a mohol sa pekne pomodliť «Anjel Pána» aj modlitby pri jedení. Teraz v tej spoločnej miestnosti nedajú sa človeku modliť. A nielen že vysmieľujú sa nám, keď sa prežehnáme, ale za krátky čas vysekirujú človeka aj z práce. Aj s tými socialistickými novinami je to také násilenstvo. V murárskom spolku vodcovia socialistov vyriekli, že každý musíme odoberať «Népszavu» alebo

«Staviteľského Robotníka». A z tej Népszavy 3 čísla do týždňa, to nás stojí 15 kr.

Takéto poriadky drahé a pritom bezbožné sa veru mnohým slovenským murárom nepáčia. My sami si porávame, žeby sme si mohli utvoriť spolok svoj, čo by nebol poddaný socialistom a čo by smel človek zostať v ňom aj kresťanom. Naše remeslo je ťažké a spojené je s ustavičným nebezpečenstvom života. A v takomto položení aby nespúšťal sa človek Pána Boha. Ja len to hovorím, že to protivenie sa Pánu Bohu predsa len k ničomu dobrému neprivedie.

Prosím moje meno nevyzradiť, lebo by ma potom socialdemokrati aj zabili, ako sa to už aj iným stalo.

Rusko-japonská vojna.

Japonci 26. mája na poludnie po tridsať hodín trvajúcom mimoriadne prudkom boji zaujali štvorhranné mesto Kingtaulien (Kinču), ktoré leží na najjužšej čiastke Kantungského polostrova a je kľúčom všetkých ciest vedúcich do Port-Artura. Rusi vyvinuli zúfalý odpor, obsadili vršky na južnej strane mesta a na cesty vedúce ku ich posíciám pokládli míny a drótené siete. Rusi postavili do akcie 30 ťažkých kanónov, a strelba z týchto urobila mnoho ztrát Japoncom. Japonci v stredu na svitaní začali útočiť a výstrelí všetkých svojich diel namierili v prvom rade proti posícii Rusov pri Nangualine. Nangualin je jeden vyšší vrch, ktorý stojí na juh od mesta. Japonci ruských delostrelcov prinútili k cúvnutiu na juh, do posícii bližších ku Port-Arturu. Po kanonáde vo štvrtok, ktorá sa skončila s víťazstvom Japoncov, cesta stala sa už súcou k tomu, aby Japonci urobili bezprostredný útok na Kinču. Japonci tedy začali napredovať, ale vtedy už Rusi nevyvíňovali veľký odpor a Japonci na poludnie vtiahli do Kinču. Japonci ale si neoddychli, lež ďalej strieľali na ruské posície. Padnutím Kinčuva do japonských rúk začal sa vlastne útok na Port-Artur, ačpráve energičny útok na port-arturské pevnosti možno očakávať len po dojení novších japonských čiat.

Japonci toto víťazstvo svoje veľmi draho museli zaplatiť. Sami japonskí vojvodcovia sdeľujú úradne, že padnutých Rusov našli 500 z japonských vojakov ale že padlo asi 3500.

Smrť. Karol Tomastyk poštár v Námestove zomrel tamže 22-ho mája v 76. roku veku svojho. Nebožtík bol horlivý katolík a jako taký bol aj verným a oduševneným privržencom strany ľudovej i nerobil z toho žiadnej tajnosti ani pred vrchnosťou svojou. Bol medzi zakladateľmi a výborníkmi námestovskej «Ľudovej Banky». V. o. d. o P.!

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na kerepeši-út č. 72., odporúčame obecnstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti príde do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

Podelme zeme.

Milý čitateľu! Doista znáš tú bájku o havranovi a o líške. Havran uchvatnul voľakde kus syra a sadol si s ním na konár. Zazre ho líška, a až tak jej tiekly sliny po syre, lebo bola hladná. Rozmýšľala, ako by mohla dostať syr. Poznala havrana, že je hlúpy, zaraz vynašla spôsob, ako ho oklame.

— Však máš len utešené perie! Ak aj hlas tvoj je tak krásny, tak si kráľ vtákov, vychvalovala havrana. Tomu páčilo sa lichotenie, otvorí zobák, aby ukázal, aký má hlas, v tom mu syr vypadol, líška chvatla ho a ušla s ním.

Preto som začal s bájkou, aby učili sme sa z nej. Falošná líška nebola zvedavá na hlas havrana, ale na syr. Vedela dobre, že hlas jeho je nepríjemný, ale syr výborná lahôdka pre ňu. Aby sa nažrala, lichotila sa. Čo ju po havrane; hlavná vec, aby syr dostala.

Môžem ti povedať, milý čitateľu, že vodcovia socialistov práve takí sú, ako tá falošná líška, lebo jaknáhle vkročia do obce, prvé je, že sa lichotia ľudu. Hovorievajú: «Bratia, elvtárši! Vy biedni a opustení robotníci! Vy tuláci, ktorých každý ničoma a oplán zapovrhne a zapluje! To je predsa sviňstvo, že kým jeden pán alebo kňazisko má tisíce jutár zeme, robotníci, ktorí zdieľajú sa cez celý život, nemajú ani jedno. My, socialisti, nechceme ďalej trpeť túto nespravodlivosť, toto zbojstvo. Zaujali sme sa za ľud, od ktorého každý bočí. Vyslobodíme ho z otroctva. Dáme mu slobodu, práva a chleba do sýtosti. Pripojte sa teda k nám všetci koľko vás je, organizujte sa na vše strany. Nepočúvajte na nikoho, len na nás, lebo len my sme priatelia vaši. Keď pripojíte sa k nám, ak obetujete pár groší na cieľ, ktorý previesť chceme: tak podelíme pozemky, aby sa každému jednako ušlo, a vtedy každý z vás bude pánom a blaženým človekom.»

Vidiš, milý čitateľu, ako sa lichotia socialisti? Čo sľubujú? Veru aj ja poviem, že by dobre bolo, keby každý z nás robotníkov mal čo len 20 jutár zeme. Hej, keby mi to ponúkol voľakto, aj ruku by mu bozkal! Len-že takýchto dobrých ľudí a či bláznov nenie na svete. Vedia to dobre aj socialisti, že keby podelili pozemky, ani štyri jutra nepadly by na jedného, a tak neboli by sme páni, ale žobráci.

Nuž ale sľuby sa sľubujú a blázni sa radujú. Blázniví a huckaf ľud ľahkoverný socialisti veľmi dobre vedia, len aby vydrankali z úst jeho syr, t. j. peniaze, za ktoré potom vodcovia žijú po pánsky. Každú chvíľu vydržiavajú porady a shromaždenie, ale každú reč s tým končia: «Dajte peniaze! Obetujte na svätý cieľ náš! Skladajte groše, a pošlite ich do Pešte, aby riaditeľstvo naše bolo mocné.» Teda syr chcú mať, práve tak, ako tá líška. Čudní apoštoli a ľudomili sú, to je už pravda; najprv fa dráždia, búria, sľubujú ti bohatstvo a moc nehraničnú, a prvá práca jejich je, že udrú ti na vačok, a vytrasú z neho krvopotne vyrobený groš. Kto videl takého blázňa, ktorý za to platí, že kadejaký loptoši povedia mu, že je chudobný, a že hladuje? Nuž a čo iné robia socialisti na každom shromaždení po celej krajine? Tisíc a tisíc ráz povedia ľudu, že jaký je chudobný, jakú núdzu musí trpeť; keď aj má voľačo to vezme mu ekzekútor a kňaz; a predsa aj vodca takýto drancí peniaze od bláznov, ktorí počúvajú ho, a veria hlúpym rečiam jeho. Sľubuje také voľačo, čo na prvý pohľad pekne znie a páči sa človeku, ale keď trochu rozmýšľa nad tým, vtedy vidí a uzná, že to len púhy sen, hlúposť, ba najväčšie zbojstvo. Nebezpečný lumpák ten, ktorý takéto škodlivé zásady hlása, a bláznisko, ktorý ich uverí.

Ako-že by sa to nepáčilo chudobnému robotníkovi, ktorý nič nemá, keď počuje od socialistov: «Podelme zeme! Nech má každý jednako.» Slová tieto až tak štekli srdce človeka, že by vyskočil od radosti. Ale pozrime to z blíza! Koľko by dostal každý jeden, keby zeme ozaj podelili, a aký svet by nastal vtedy?

Aby sme po pravde odpovedaly na otázku, za príklad vezmem okolie Tisy, akožto najúrodnejší kraj. Na pravom a ľavom brehu Tisy je dohromady 9 millionov 967 tisíc 889 katastrálnych jutár zeme. Na území tomto býva 4 milióny 10 tisíc 345 ľudí. Keď tieto dve čísllice porovnáme, zaraz vyrátame, koľko zeme padlo by na jedného obyvateľa. Nič viac ani menej ako pol treťa jutra. Treba vedieť, že kraj tento není tak husto zaľudnatený, ako okolie Dunaja, alebo Horňo-Uhorsko. Celkom určite môžeme tvrdiť, že keby u nás podelili zeme, ani try holdy nepadly by na jedného človeka, v čom by byly: rola, lúka, pašienka, vinohrad, hora atď. Z tohoto

bratia moji dočista môžete vedieť, aký život bol by v krajine, keby sme zeme podelili, ako to socialisti chcú. Osvieľme to s príkladom. Je jedna rodina s desatoro deťmi. Táto dostala by 36 jutár zeme. Svätá pravda, že z toľko zeme poriadne vyžila by tá rodina, keby deti na večné veky malými zostali. Ale rastú! Jaknáhle zostane jednodruhé plnoleté, vypýta alebo vezme svoju čiastku, založí rodinu a gazduje na svoju ruku. Nuž ale, aké by to bolo hospodárenie? Detí by pribúdalo, ale zeme nie. Nuž a keby dorástli, koľko by sa ušlo každému? Teda aký by to bol život?

Dakto z vás na toto s tým odpovedá: Ako je to, že teraz vyžijú státisíce takých rodín, ktoré ani za mak zeme nemajú?

Svätá pravda, len že takéto rodiny idú za robotníkov, za nádenníkov, a takýmto spôsobom sa udržiavajú; ale jak náhle podelia zeme, nebudeme mať potrebu na hospodárskych robotníkov, lebo té tri jochy čo sa ujdú každému, snadno obrobíme si sami, len aby sme hladom neumreli pri tom.

Teda, takéto následky mala by delba. No ale, je toho aj viac. Vieme, že ľudia množia sa ustavične. Viac sa narodí, ako zomre, a takto viac je nápadníkov — dedičov — ako majiteľov. Čo by zostalo z tých troch jutár každému jednému nápadníkovi, keby ich medzi sebou podelili? Snáď len toľko, čo by s jednou halenou zakryli. Konečne tak by rozdrobili tú zemičku, že by malá bola na hrob. Toto je druhá chyba. A potom kde je tá rovnosť, ktorú socialisti hlásajú? Jednému ušla by sa hlina, druhému piesok, tretiemu dobrá čierna zem atď. Veru, veru ani zem nestvoril Boh jednakou, a tak jeden hospodár s trojnásobnou prácou nevedel by tolkkú úrodu vyniesť, kolkú mal by iný na úrodnej zemi. Teda nebola by rovnosť, keby sme zem jednako podelili, lebo sama zem je rozdielná. Nuž ale ani ľudia neni sú jednaki. Korheli zaraz by preslopali svoju čiastku u žida, a tak zase by zostali bez zeme, a znovu by kričali: Delme sa! A tak nebolo by konca kraja delbe. Usilovný robotník málo by mal, darebák a korhel ale vždy by sa chcel deliť. Či je teda hodno podeliť pozemky? Potom, ani počasie neni rovnaké. Na jednom mieste nivočil by mráz, na druhom suchota, na treťom povodne atď. Kde by vzali chleba títo nešťastníci? Veď každý len tri jutrá by mal, na

ktorých — neviem či pre seba — dorobil by dostatočnej živnosti, predať nemohol by ani len zrnka. Konečne jeden má dve deti, druhý sedem, tretí desať atď., kdežto majetky jednako veľké — tri jutrá — by byly; kde je tu rovnosť? Teda čo by sme vyhrali s delbou? Nič! Tisíc ráz by bolo horšie, ako je teraz. Prestali by všetky obchody, kupectvo, národné hospodárstvo atď, nastala by všeobecná bieda, nesmierna chudoba a nespokojnosť.

Hoc je aj teraz mnoho chudobných, predsa vyžijú, ak sú usilovní, lebo veľké hospodárstva, ktoré nachodia sa v krajine, tisíce robotníkov vydržujú. Delenie len v tom páde bolo by prospešné, keby socialisti záznaky vedeli robiť, aby každý človek dostal aspoň len 40 jutár; aby zem všade jednako úrodná bola a počasie vždy priaznivé; aby každá rodina mala jednako detí; a aby všetci ľudia boli jednako pracovití a šaubliví. Ak prevedú toto socialisti, tak pripojím sa k nim aj ja; ináč ale držím ich za buričov, za lúpežníkov a za nebezpečných bláznov.

Shromaždenie slovenských robotníkov,

Pozorujte pešťanskí Slováci na toto:

Budapešťanský Kat. Del. Kruh bude mať valné shromaždenie, spojené s ľudovým shromaždením, dňa 5-ho júna (v nedeľu) po poľudní o 5-tej hodine v zahrade, pod č. 16. VIII., Mária Terézia-tér. Programm: 1. Členovia a hostia schádzajú sa o 4 tej hodine v miestnosti Kruhu. 2. Pod zástavami pôjdu do chrámu jozefovského, kde bude «Veni Sancte» (Vzývanie Ducha svätého). 3. Po vybavení tohoto v zahrade spievanie pápežskej hymny. 4. Zadržanie valného shromaždenia. 5. Szózat. (Spev.) 6. Prednáška vp. E. Sándorfiho o kresťanstve a o socialdemokracii. K predmetu tomuto môžu sa ohlásit z prítomných dvaja, načo rečník odpovie. 7. Tanečná zábava. Vstup voľný. Tanečníci na hudbu si složia peniaze.

Povolávame na toto shromaždenie všetkých pešťanských robotníkov slovenských. Povolávame aj socialdemokratov našich. Počúvame, že veľmi pekne napredujú, že idú vydávať ešte jedny slovenské noviny týždenné, pod menom «Hlas Ľudu» (Népszava). Počúvame, že na tieto noviny už sbierajú peniaze a že veľmi hnevajú sa na náš Kruh katolícky a že nás na vše strany potupujú. Nech to naši bratia socialdemokrati nerobia, tak, ako ani my na nich nehrešíme. Ale nech príjdu na naše shromaždenie a nech presvedčia sa o našom účinkovaní. Srdečne nám budú vítaní.

Na shromaždenie naše príjdu aj vážni hostia. Prijde istotne aj dr. Ottokár Prohászka medzi nás len preto, aby svojou prítomnosťou dokázal, že o slovenských robotníkov sa stará nenie ozaj taká vlastizrada a či čo, ako si to mnohí bojkovia namýšľajú

Kresťania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

BESEDNICA.

Sem spiechajte...

(Na deň svätého Antona, dňa 13-ho júna.)

Sem spiechajte všetci biedni
Sláviť svätého Antona,
Dnes je sviatok vzáctny veľmi,
Preslávný deň jeho mena.

On je otcom chudobného,
Krivdených je on zastancom;
Zázračná je pomoc jeho,
Všetkým núdzným je obrancom.

On je priateľom Ježiša,
On je svätý Bohu milý,
A šťastlivá je tá duša,
Ktorá verí v jeho divy.

Preto so všetkou dôverou
Slávu jeho prespevujme,
S celým srdcom, s dušou celou
Moc jeho dnes zvelebujme.

Ó, ty svätý Divotvorca,
Prijmí dietok tvojich vďaky!
V nebi za nás prihovor sa,
By sme ta boli prijatí.

Chráň nás proti biede, hriechu,
Vypros hojnej nám milosti,
Daruj duševnú potechu,
Opatruj nás s vysokosti!

E. Borsa.

Rozprávky z dediny.

(Dokončenie.)

XVII.

O pár dní, ako hnal stádo na pašu, blízko hradskej stretnú sa s pekárskym učňom, ktorý niesol pečivo do mesta.

— Kde ideš? oslovil ho Jano.

— Do mesta. Nesem frišké pečivo do kaštiela, od povedal ten.

— A dostaneš aj peniaze za pečivo? pýtal sa ďalej Jano.

— Áno, ale nie každý deň, len po týždni, po dva. Janovi počalo byť horko. Oči jeho zaiskrily sa, a myslieť, keby mohol dostať té peniaze, ktoré učeň niesť bude majstrovi. Mal by poklad.

Spriatelil sa s učňom. Každý deň čakal ho, a šiel s ním hodný kus cesty.

— Jeden deň pýtal sa ho učeň: Počuješ Janko, chceš cukru?

— Prečo sa pýtaš?

— Lebo dnes dostanem peniaze v kaštieli za pečivo. Aj mne zvykli dať pár halierov. Kúpim ti cukru, lebo mám fa rád.

— Dobre. Budem fa čakať, odpovedal Jano.

Keď učeň zpiatky prišiel, Jano z ďaleka kričal:

— Dostal si peniaze? takto vítal Jano učňa.

— Pozri kolko! A ukázal za priehrstie drobných.

Jano dychtively hľadela na peniaze. Čosi mu šeptalo: Tu hľa máš poklad, len vystri ruku po ňom.

V tom s divokou náruživosťou stisol ruku chlapca a vykrikoval:

— Daj sem peniaze!

Chlapec nalakaný, triasol sa na celom tele, ledvy vedel povedať:

— Nie sú moje!

Jano, ako divý zver oboril sa na chlapca, zvalil ho na zem, a počal ho drhnúť. Ten bránil sa. Chcel kričať, ale len trhané hlasy bol vstave vydať. Jana docela zaslepila náruživosť. Sám nevedel, čo robí. Peniaze pozbavily ho pamäti. Ako sa pasoval s ubohým učňom a cítil že ešte žije: pochytil kameň a s tým tľkol hlavu jeho až ju nedoštiepal. Na to krv zaliala tvár obety, a neborák dokonala.

Jano obzrel sa do kola, či ho nedostihol dakto, potom vybral peniaze, ktoré zomretý ešte j teraz silne držal v ruke, a dal sa do behu. Bežal k stádu, ktoré pokojne páslo sa. Utiahol sa pod hustý krýk, vzal blištiace sa peniaze a čítal ich s hovädskou rozkošou. Tvár jeho vyjasnila sa, a na očiach jeho sedel pekelný úsmev. Pomyšlel na Maru, ako sa bude tešiť, keď ju prekvapí s pokladom.

Onedlho čul volanie:

— Janko, Janko, kde si? volala Mara. Jano bol celý zdesený od ľaku. Schoval peniaze a šiel oproti milej.

— Prečos' ma nečakal s fujarou ako inokedy? robila mu výčitky. Ale čo ti je? Aký si bledý? La!a, celý si zakrvavený! Čo si zase hľadal poklad po hore, a krýky dodriapaly fa? Chudák Janko! Aký si dobrý! Ale daj pokoj pokladom. Aj bez toho bude nám dobre. Pohľadkala Jana, potom namočila fertuchu do potôčka, a umyla krvavé ruky a košelu Janovú. Ten na chvíľu uspokojil sa. Strach zanechal ho. Objal dievča, a šeptal: Aj my tak pôjdeme na sobáš, ako tí v meste.

— Ale kedy to bude, odpovedala Mara smutným tónom. Nemáme peňazí. Ale vieš čo? Pôjdem slúžiť do mesta, a vyslúžim mnoho-mnoho peňazí. Budeš čakať na mňa dotedy?

— Nemusím čakať! Nepojdeš nikde! Tu zostaneš pri mne. Budeme mať kolybu aj stado, tešil Jano milú svoju.

— Ale za čo kúpime? pýtala sa.

— Za toto, odpovedal Jano, pričom ukázal peniaze. Vidiš tento poklad?

Mara zalomila rukami, a hľadela na peniaze. Slova nevedela povedať. Pohľad svoj uprela na Jana, a ten tak bol hlboký, že prezradil čo myslí, a že ak veľkú lásku

cíti oproti Janovi. Oba boli veľmi blažení. Dlho, dlho shovárali sa spolu a robili plány na budúce. Keď už noc počala rozprestierať tmavé krídla na okolie; keď vtáctvo utíchlo, sohnali stádo: odobrali sa jeden od druhého.

Jano pokojne kráčal domov, ani nemyslel na ukruťný skutok, ktorý v zaslepenosti svojej vykonal. Celá bytnosť jeho preplnená bola láskou.

Prijdúc domov, odbavil prácu, a sadol pri vatre medzi pastierov. Tí živý rozhovor viedli medzi sebou. O zabitom chlapcovi besedili.

Jano nemo počúval ich. Svedomie jeho prebudilo sa, a cítil ťažké úzkosti. Nespokojne hľadel kolo seba. Nechutila mu večera. Ani spať nemohol. Ustavične hučalo v ušiach jeho: Vražedník! Čos' to urobil? V noci viac ráz vstal hore, a načúval, či neidú žandári, lebo počul od pastierov, že hľadajú páchatela vraždy...

Mara na druhý deň šla k matke do mesta. Tu o inom nevyprávali sa ľudia, ako o včerajšej vražde. Aj to sa dozvedela, že chlapca jeden pastier zabil, ktorého už chytili žandári. Ponáhľala sa domov, a odtiaľ rovno k Janovi pod horu. Zrázu stretne sa s jedným starým valachom.

— Odkiaľ strýko? Snáď niesli ste obed Jankovi? pýta sa starého.

— Janovi, hovoríš? Ten už dostal obed. Zbojník naničhodný, ťkú haňbu doniesol na nás pastierov. Kto by si tol myslel o hlupákovi sprostom, že aj na to je súci. Bárš by ho obesili.

— Ale Jana? pýta sa sdesená Mara.

— Áno, áno ten lotor pekelný. Čert zvedol ho k tomu. On zavraždil toho chlapca a vzal mu peniaze. Ale netešil sa dlho ukradeným peniazom. Ľudia v poli videli ho, keď zabil toho učňa a zradili žandárom. Tí už odviedli ho do mesta. Tam je zapretý v žalári.

Na této slová Mara div nezmeravela od strachu. Musela sa chytiť starého valacha, aby nepadla. Triasla sa na celom tele, a studený pot prúdil sa po jej bledej tvári.

— Janko vraždil? To nenie pravda, vykrikla a jak šialená dala sa do behu. Ako len stačila, tak cválala. Jeden ráz triasla ju zima, o chvíľu napadla ju horúčosť. Pobežala celé okolie, kde Jano pásaval; vyvolávala naň, ale nikto sa neozýval. Bolo jej na úmor. Ledvy stála na nohách, ale predsa šla na salaš k valachom, aby sa dozvedela, či ozaj Jano bol vražedníkom. Počula, ako jeden rozprával druhým, že Jano priznal sa vine, a keď sa ho pýtali, prečo to vykonal, to odpovedal, že potreboval peniaze na kolybu, na šaty pre nevestu a na stádo.

Mara cívla nazpät a vydýchla:

— Chudák Janko!

Všetko vedela, hoc jej ani nepovedal, kde vzal peniaze. Teda pre ňu vraždil, aby kúpiť mohol, čo žiadala. Už teraz verí, že je v žalári. A to pre ňu.

— Pôjdem do mesta, a poprosím tých pánov, aby netrestali Janka. Je on dobrý chlapec. Láska ho pohla k hriechu, hovorila Mara pre seba. Potom dala sa do plaču.

Tak šla do mesta. Ale márne prosila pánov, to nepomohlo Janovi. Ešte aj teraz sedí v žalári. A ona?

Pomútil sa jej rozum od žiaľu. Ľud ukazuje na ňu: Hľa, nevesta vražedníka. Poslovenčil: *Záhorský*.

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačenu adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú. *Vydavateľstvo novín.*

Dar kráľov. Jeho veličenstvo kráľ na grófa Michala Eszterházyho, ako predsedu kvetinové korso usporiadajúceho výboru, zo svojej súkromnej pokladnice poslal 1000 korún na dom pre zamestnávanie robotníkov, pre ktorý bolo aj kvetinové korso usporiadané.

Sprisahanie proti sultánovi. Z Carihradu oznamujú, že tamojšia polícia prišla na stopy jedného sprisahania, ktoré bolo proti sultánovi namerané. Hlavou sprisahancov je baša Kemal, syn nebohého bašu Ozmana Gaziho. Bašu Kemala s viacerými dvornými hodnosťármi zatkli a niekoľkých z nich hneď poslali do vyhnanstva.

Ruské arciknieža Cyrill, ktorý — ako známo — pri katastrofe válečnej lode Petropavlovsk bol nebezpečne ranený, teraz zdržuje sa v Koburgu. Stav arcikniežata, ako z Koburgu oznamujú, stále sa zlepšuje. Lekári majú úfnosť, že o nedlho celkom vyzdravie.

Smrť jednej saskkej kňažny. Z Draždan oznamujú, že nevesta saského kráľa Juraja, manželka saského kniežata Jána Juraja zomrela. Kňažna, rodinným menom kňažna Maria Izabella Württenbergská ležala na ženskej klinike v Draždanoch. V ťažkej nemoci podrobila sa operácii, následkom ktorej náhle zomrela, tak že z rodiny nebol jej pri smrti nikto. Kňažna mala 33 rokov.

Útok proti cárovi. Z Petrohradu oznamujú: Keď cár po tieto dni navštívil dolnoruské mesto Kremenčuk, policajti zbadali, že pred mestom na dlhšom kuse povyrhované boly železničné síny. Pred odchodom cárovho vlaku na tomto mieste jeden druhý vlak sa vyšinul.

Divokosť socialných demokratov. V obci Érmihályfalva, ako z Debrecína oznamujú, socialisti v bitke ohavne dokaličili frajtra Alexandra Szabó. Odrezali mu uši, osem prstov a nešťastného človeka tak zbili, že z osemadvadsať rán krvácal. Raneného odviezli do vojenskej nemocnice v Debrecíne, kde skončil.

Vyznačenie za odoprenie súboja. Z Innsbrucku sdeľujú, že dvoch členov katolíckej študentskej jednoty, takzvanej «Austria»: seniora jednoty Vebera a dr. Heinricha Schumachera nedávno vyvolali na duell, oni však provokovanie z náboženského presvedčenia neprijali a pre toto obidvaja pozbavení boli vojenského dôstojníckeho rangu. Pápež Pius X. teraz obidvoch členov študentskej jednoty vyznačil. Veber dostal kríž rádu «Pro Ecclesia et Pontifice», Schumacher ale rytiersky kríž rádu svätého Juraja. Vyznačenie týchto dvoch mužov vzbudilo v Innsbrucku veľkú sensáciu.

Priemyselná korporácia vo Zvolene. Remeselníci mesta Zvolena — ako odtiaľ píšú — dňa 12. mája mali poradu, na ktorej uzavreli, že vo Zvolene utvoria priemyselnú kúporáciu. Stanovy korporácie teraz zostavujú a po ministerskom odobrení týchže hneď sa začnú organizovať.

Podpálili les. Z Dévy oznamujú, že v obci Petrila rumunskí pastieri, pretože im nedovolili pásť, z pomsty podpálili les äráru. Oheň následkom veľkého sucha tak šírila, že behom jednej hodiny asi 100 jutár hory stálo v plameňoch. Rumunské obyvateľstvo so založenými rukami dívalo sa na oheň, kým z Petrozsénya neprišli žandári a neprinútili ich hasiť. Sto jutár lesa úplne zhorelo. Škoda činí asi 60—70.000 korún.

Smrteľné zaucho. Z Levoče oznamujú, že na cestu vedúcej do obce Bohut dvaja gazdovia Alexander Ernyes a Štefan Magyari pobili sa a Ernyes také zaucho dal svojmu protivníkovi, že tento mŕtvý klesol na zem. Vyšetrovanie zaviedli.

Schôdza eksekútorov. Z Prešporku píšú, že Krajinjský spolok súdobných eksekútorov na Turičné sviatky držal v Prešporku krajinské valné shromaždenie, na ktorom jednohlasne zaujali sa za soštátneenie eksekútorov a v záležitosti tejto na ministra pravosúdia podajú memorandum.

Smrteľné nešťastie v Tatrách. Z Levoče píšú, že jedna spoločnosť, ktorá spravila do Tatier výlet, medzi vrchami našla mŕtvolu jednej ženskej. Neznáma dľa obleku zdá sa byť Polka a pravdepodobne z Haliče cez vrchy šla do Uhorska, neznajúc však cestu v Tatrách, spadla do priepasti.

113 ročná žena. V obci Grabock v toľňanskej stolici zomrela tieto dni jedna Srbka menom vdova Ondrejova Bošnjakova, ktorá dožila sa pekného veku. Narodila sa roku 1791. a ešte ako 111-ročná starena mnoho pracovala na poli, nemocná jakživ neležala, len na dni pred smrťou si musela ľahnúť, načo ticho skonala.

Veľká defraudácia. Z Osieku oznamujú, že na panstve grófa Gustáva Normanna v Bišovaci odhalili veľkú defraudáciu. Nedávno prepustili účtovníka panstva Lukáša Košica a teraz zistili, že z kassy chybuje na 100.000 korún. Košic strúhal vždy veľkého pána a následkom tohoto siahol po cudzom majetku

Ušiel mladoženích. Z Viedne oznamujú, že dr. Rudolf Meissner, univerzitný profesor v Göttingách tieto dni mal mať vo Viedni sobáš s dcérou jedného fabri-

kanta. Svatobníci už boli spolu, ku sobášu porobené už boli všetky prípravy, len mladoženicha, ktorý mal populudní prísť, nebolo. Teraz vysvitlo, že mladoženích pred niekoľko dňami z Göttingu odcestoval a odtedy niet po ňom žiadnej stopy.

Nehoda. Na Jozefovej okružnej ceste automobil arcikniežaťa Jozefa Augusta srazil Jozefovu Špitkovú rod. Juliannu Orgovanovú, ktorá práve prechádzala cez cestu a nepočula trúbenie motorového voza. Vodič už nebol vstave motor pristavil a tak sa stalo nešťastie. Arcikniežata ranenú hneď vzal na svoj automobil a pospiechal s ňou do Rochusovej nemocnice, kde ju kázal na svoje trovy opatrovať. Žena už prišla k sebe a je už aj lepšie. Arcikniežata stále dozvedá sa o stave nemocnej.

Dva haliere za jedného chrústa. V baraňanskej stolici v jednej dedine náramne sa rozmnožily chrústy, čo notára veľmi trápilo. Jestli zavčasu dáky poriadok neurobí, hmyz ovocné stromy veľmi pocítia. Prišiel mu tedy znamenitý nápad. Po celej dedine, ba aj v susedných obciach, ktoré patria do jeho okresu, dal vybubnovať, že za osem dní aby daždý nasbieral tolko chrústov, kolko len môže a aby ich doviezol notárovi. Za jedného chrústa dá dva haliere! Takto sa končil vybubnovaný oznam. Dedinčania za celých osem dní nerobili nič iného, iba chrústov lapali a keď osem dní minolo, ľudia nosili celé vrecia chrústov do notárovho dvora. Zo susedných obcí na vozoch dovážali hromadu nasbieraného hmyzu. Gazdovia uradostení obštúpili na dvore horiaci oheň, na ktorom mali spáliť milliony škodlivej chrobače.

— Tu ich máte práve poltisíc! — riekol jeden kmotor shodiac vrece s pleca.

— Do ohňa s nimi! — rozkázal notár.

— Nuž a neočítate ich?

— Nie, uverím vám, že ich je tolko.

Prichádzali aj ostatní. Bolo už neskoro večer, kým prišiel poriadok na poslednú sbierku chrústov.

— Kolko? — tázal sa notár.

— Tritisiedvesto, statočne sú spočítané, bude ich tam aj viac.

Notár jedného chrústa napichnul na špendlik a ostatné dal do ohňa vsypať. Pri vyhasínajúcom už ohni ľud netrpezlivo čakal na sľubovanú odmenu.

— Vidíte tohoto jedného chrústa? Čí je to? — pýtal sa notár.

— Môj, prosím ponížene — riekol gazda.

— Tu máte starý, vaše sľubované dva haliere — a zadivenému človekovi strčil dva haliere.

Roľníci začali škamrať a žiadali od notára sľubovanú odmenu.

— Hohó, — vysvetľoval im notár, — ja som vám nesľúbil, že všetkých chrústov kúpim, ja som len to sľuboval, že za jedného chrústa dám dva haliere. Tento môj sľub som ale zadržal. Nerobte si z toho nič, lež budzte radi, že som vám takto zachránil úrodu vašich ovocných stromov.

Gazdovia konečne uznali, že veru notár má pravdu a onedlho popustila ich všetka zlosť.

Falšovali peniaze. Z Budejovic oznamujú, že tamojšia polícia chytila tam troch ľudí, ktorí falšovali ko-runy a potom padelanými peniazmi zaplavili celé okolie.

Rozhodilo kotál na lodi. Z Louisville (štát Kentucky) oznamujú, že na nákladnej lodi «Fred Wilson» rozhodilo parný kotál, následkom čoho 13 ľudí bolo usmrteno, traja boli ťažko a traja ľahšie ranení. Loď utonula. Z obetí viacerí boli z Pittsburgu a z Middleportu (Ohio).

Štatistika o hlavnom meste. O verejných pomeroch hlavného mesta tieto dni vyšla zaujímavá úradná štatistika, z ktorej podávame nasledovné interessantnejšie dáta: Obyvateľstvo hlavného mesta pôvodom je prevažne zo Zadunajska, odkiaľ 5 percentov tamojšieho obyvateľstva prišlo do Budapešti; zpomedi stolic na prvom mieste stojí stolica Fehér, zkdiaľ 13 percentov prisťahovalo sa do hlavného mesta. Ohľadom veku a rodinného stavu deti a vyše 40 rokov starší ľudia sú vo väčšine; vyše sto rokov má len 14 hlavnomešťanov. Čo sa rodinného stavu týka, najviac ženatých mužských je u kalvinov, najviac vydatých ženských u židov. Počet v manželstve žijúcich sa zväčšuje. Čo sa reči týka, 95 percentov hlavnomestského obyvateľstva vie maďarsky, 55 percentov vie nemecky, 12 percentov vie slovensky. Medzi viac reči vediacimi na prvom mieste stoja židia a evanjelici. Zo Slovákov 60 percentov vie maďarsky. Obyvateľstvo hlavného mesta natolko zná viac rečí, že 8230 hlavnomešťanov hovorí až štyri reči. Čo sa vzdelanosti týče medzi mužským obyvateľstvom vyše šesť rokov 7 percentov nevie čítať ani písať, medzi ženským obyvateľstvom 14,3 percentov. Na budínskej strane je analfabetov (nevediacich čítať a písať) viac, najviac ich je však v Starom Budíne a v Kőbányi. Ináč počet do školy chodiacich stále sa zväčšuje.

Pravota v záležitosti krvavej vzbury v Élesde. Z Veľkého Varadu oznamujú: Krvavú vzburu v Élesde, ako známo, zapríčinili socialisti. Štátny fiskus teraz proti vodecovi socialistov Desiderovi Silbersteinovi a jeho 17 súdruhom podá žalobu pre prečin násilnenstva proti vrchnosti.

Strieborný sobáš. Ján Jankovits a jeho manželka rodená Maria Meliška slávil v Budapešti 25ročné jubiläum svojho sňatku pri prítomnosti svojich dvoch synov a početnej rodiny.

Generálova dcéra. Z Petrohradu oznamujú, že dcéra ruského generála Mintza zo žiaľu, že otca zavolali jej na vojnu, skočila s jedného jachajúceho vlaku a utrpela ťažké úrazy. Nešťastné dievča zaviezli do nemocnice, kde jej museli odrezať jedno rameno a jednu nohu. Na vzdor tomu lekári ju nemohli zachrániť životu: raneňá o dva dni umrela.

Vysťahovanie z Nitrianskej. Stoličný výbor nitrianskej stolice dňa 31. mája vydržoval jarné valné shromaždenie. Podžupan nitrianskej stolice vo svojej zpráve, ktorú predostrel valnému shromaždeniu o vysťahovaní sa obyvateľstva nitrianskej stolice do Ameriky behom jedného roku, od 1. apríla 1903. do 1. apríla 1904., podáva na-

sledovné dáta: Z mesta Nitry vysťahovalo sa 10, z okresu nitrianskeho 13, z Nových Zámkov a okresu 0, zo Skalice 54, z okresu Vágsellye 19, z okresu veľko-topolčianskeho 21, z okresu žabokrekského 25, z okresu priedzského 120, z okresu fraštackého 110, z okresu považsko-novomestského 213, z okresu myjavského 485, z okresu senického 490, z okresu skalického 381, dovedna 2148 ľudí. Číslo toto predošlého roku činilo len 556 a behom jedného roku pöskočilo asi na štyrikrát toľko.

Veľké objednávania torpedov. Z Fiume oznamujú, že tamojšia fabrika na torpedá od viac štátov dostala hromadné objednávky na moderné, 6 aj pol metrové torpedá; tak Rakúsko-Uhorsko dalo si spraviť 120, Taliansko 60, Francúzsko 130 torpedov. — O hromadnom objednaní torpedov M. T. Irode z Fiume oznamujú nasledovnú obsirnejšiu zprávu: Fiumánska fabrika na torpeda natoľko je objednávkami obsypaná, že počet robotníkov značne zvýšili. Nateraz robia pre Rakúsko-Uhorsko 115, pre Francúzsko 126, pre Rusko 94, pre Taliansko 60, pre Švédsko a Norvésko 24 a pre Hollandsko 12 torpedov. Krem toho Taliansko objednalo 17 kompresorov a na neskoršie 70 nových kompresorov. S objednávkami fabrika zamestnaná bude 4—5 rokov. V torpedovej fabrike nateraz švédski dôstojníci konajú štúdia.

Plat tureckých úradníkov. Z Carihradu oznamujú, že sujtán nariadil, aby všetkým tureckým úradníkom od 1-ho marca rátajúc strhli s platu po pätnásť percentov.

Pomsta pekárskych pomocníkov. Vo Fygyeló ulici v Budapešti v noci napadli pekárskeho pomocníka Jozefa Kápolnaiho a ťažko ho ranili. V Rochusovej nemocnici, kam raneného odviezli, pri výsluchu povedal, že ho to cheel odborný spolok pekársky dať zabíť. Vo spolku vraj utvorili celé tajné družstvo, ktoré sa zaviazalo, že kto bude ich násilnenstvám v ceste stáť alebo ich prezradí, toho jednoducho odstránia.

Povďační ľudia nachodia sa ešte i v dnešnej dobe. Tak jesto mnoho osôb, ktoré od choroby svojej skrze Müllerov duplovano-magnetický križ ači hviezdu oslobodené sú, ktoré výraz dávajú radosti a povďačnosť svojej, a vynálezcovi čo len v pár riadkoch svoje uznanie vyslovujú. Tak dnes máme nasledujúce riadky po ruke: «Ctený Pán Müller! Ja dlhý čas trpel som na lúpanie ľavej nohy, na bezsnivosť a klopania srdca. Náhoda ma oboznala s vašim elektromagnetickým križom. R. B. Nr. 86967; kúpil som si jeden za 3 zl., 12. júli roku 1899; odkedy ho nosím a upotrebuвам, je po mojej chorobe. Preto pokladám si za povinnosť, Vám moju najúprimnejšiu vďaku vysloviť s tou prosbou, by ste mne ešte jeden taký križ, pre môjho priateľa V. H. — tú istú chorobu majúceho — sem poslal. S úctou Martin Neu, hostinský v kantíne, Budapešť Retek-ulica, kasáreň». Preto odporúčame všetkým trpiacim na lámku, lúpanie, záduch, bezsnivosť hučanie uší, padúcu nemoc, by sebe jeden aparat, ktorý len 3 zl. stojí, od pána Müllera Budapešť, V., Kalmán-uteza, Nr. 18/c. objednali.

Dôvtipný gazda. Zo Stolného Belehradu oznamujú nasledovnú veselú udalosť: Z jednej obce Fehérskej stolice starý gazda Štefan Föhréc siel do hlavného mesta, aby navštívil svojho syna vojaka, ktorý slúži v Budapešti. Matka pravda doma napakovala otcovi kapsu rozličnými pečivami pre syna, ovšem že ani víno z nej nechybovalo. Starý v Kelenföldre sosal do vlaku a vysadol na električnú železnicu. V ceste pri mýte stihla ho potom nemalá galiba. Do električného vozňa pripálil jedon financ.

— Čo máte v tej flaške, starý? — tázal sa roľníka.

— Víno, čo nesiem môjmu synovi na vojančinu.

— Toto je poldruha litrová flaška, len jeden liter slobodno vnieš do mesta. Od tohoto zaplatíte akcis.

— Veru nezaplatím.

— Sídite dolu, musíte platiť!

Vo vozni každý sa smial, len starec sedel vážne na svojom mieste. Financ chcel s vozňa siel, aby si dovedol pomoc, sotva sa však obrátil, gazda zgvihol ku ústam flašu a dotiaľ ju ani nepoložil, kým mu z nej asi za pol litra nesošplechlo dolu hrtanom. — No — riekol hlboko si vzdychnúc — teraz už niet v nej viac ako liter! ... Pravda nebudem nič platiť?

Povdáčné obecenstvo na neočakávaný obrat pustila sa do hlasného smiechu. Starec ale s rozhorčením poznamenal:

— Veru není sa čo na tom smiať, keď chudobného človeka ešte aj na ceste odaňujú.

Obef materinskej lásky. Vo Veľkej Kikinde po této dni chytil sa v noci dom gazdu Ďura Vlajniča. Oheň susedia zbadali, urobili krik a zobudili spiacich obyvateľov, ktorí tak ešte zavčasu sa mohli ratovať. Len jedno dieťa ostalo v horiacom dome a keď to matka zbadala, nehľadiac na veľké nebezpečie, vbehla zas do domu a oknom podala dieťa hasičom, ale v nasledujúcom okamihu srútil sa krov domu a horiace hrady a brvná zasypaly sebaobetavú matku. Hasiči horko-ťažko vytiahli z pohorenia úbohú osobu, ale táto zatiaľ utrpela už také hrozné rany a popáleniny, že sotva ostane na žive.

Výbuch v bani. Z Harrysburgu (Pennsylvánia) oznamujú, že v bani pri Williamstowne vybuchil baňský plyn, následkom čoho 50 robotníkov prišlo o život. Dosiaľ sedem mrtvol vyniesli na povrch.

Nemilosrdný kaprál. Z Draždian oznamujú, že tam istého Viehsingera, kaprála pri 177. pešom pluku vojenský súd posúdil na trinásť mesiacov do väzenia a na degradáciu, lebo bil rekrútov a veľmi nemilosrdne a neludsky zachádzal s nimi.

Krajinský Púť do Lurdu.

Predsedovia budínskej Marianskej Congregácie, pod hlavným ochranstvom a arcipastierskym požehnaním Jeho Eminencie pána Kardinála-Kniežaprimasa z príležitosti polstoročia od vyhlásenia článku viery o bezpoškvrnom počatí preblahoslavenej Panny, ľudový púť poriadajú do **Lurdu**, v ktorom každý uhorský katolík, mužský jako aj ženská, môže účasť vziať. — Hlásit sa môžu u vp. duchovného *Adolf Thym*, hlavného sekretára Budínskeho Kat. Kruhu, Budapešť, II., Toldy Ferencz-u. 30., u ktorého aj podrobný plán možno dostať.

V Budapešti r. 1904, v Kvetnú Nedeľu.

Heinrich Fieber,

direktor spolku sv. Imricha.

Adolf Thym,
hlavný sekretár budínskeho
k. Kruhu a preds. Congr.

Dr. Imrich Sebök,
katechét, predseda Congre-
gácie.

Na žiadosť riaditeľstva púti vel. p. Jozef *Skarda*, dekan-farár v Šaštíne (nitrianska stolica) s vďačnosťou prijme a programy pošle všetkým tým slovenským púťníkom, ktorí na púti účasť vziať chcú.

Predbežná poznámka!

Čas odchodu púti: *21. augusta 1904.* — Ceny sú:

I. trieda s 8 dňovým zaopatre- ním	480	korún.
II. " " "	370	"
III./a " " "	215	"
III./b " len s bytom	185	"

Smer cesty: Budapešť—Viedeň—Innomosty—Einsiedeln (pútnické miesto) Genf—Paray-le-Monial (pútnické miesto) Lyon—Toulouse—Lurd—Lyon—Genf—Zürich—Innomosty—Viedeň—Budapešť.

Cesta potrvá 14 dní.

Ďalšie úpravy v podrobnom pláne.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novin je:

na celý rok	4	koruny
na pol roka	2	koruny
na štvrt' roka	1	koruna.

«Kreštan» kiadóhivatala

Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

Kreštania, kupujte len u kreštanov!

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku **«Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker. Géza-utcza 2. (svoj dom).** Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou lahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav z touto požičkou vyplatiť, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platiť, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárstedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂%-ové požičky bez všet- kého zťahnutia v hotových peniazoch vyplatiť. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

Lan a jeho pestovanie.

Podáva Spadovskij.

Lan patrí medzi tie hospodárske plodiny, na ktoré vyrieknuto je: «dokonano je!» Z hospodárstva ustupuje. Veď sú už dediny, kde ho predtým vo veľkom pestovali, dnes ho tam ale nenájdeš na roli. Za oného času lan dal podnik pláteníkom oravským, ktorí široko-ďaleko chodili, kupčiac s lanovým plátnom. Teraz tam ťažko vidíš v tých dedinách kus zasiatého lanu. Zkúsime príčinu, prečo sa on tráfi z hospodárstva, a tu vidíme, že tento úder mu daly dielne, móda, no i klesnutie náboženského ducha.

Dielne dorábajú látky lacné, ktorými pri terajšej lacnej a náhlejšej premávke pomocou agentov zaplavajú i tie kúty za chrbtom sveta. Agenti sú, bez výnimky židia, bo i fabriky sú židovské; títo natískajú našim gazdinkám obľiečny tovar «dobrý» a lacný všade, tak, že nejedna gazdinka povie: «Načo by som sa s lanom trápila, keď to už hotové dostanem na tie detváky za lacný groš». Tak dielne tkáčske podrazily lanu nohy u našich gazdín. Po ruke im šla i móda, ktorá sa dopratala do dedín z Pešťbudína. V šesťdesiatich rokoch naše dievky celými húfami chodili na zárobky do Pešti. Tam, keď sa zjavila v tlačenej lanovej sukni, platila za sprostú Maru. Bola opovržená i od svojich krajaniek, stále v Pešti sa zdržávajúcej, ktoré chodily v panských sukňach. Toto márnivé stvorenie dievčenské prinieslo z Pešti módu, tlačenej sukne vandrovaly do truhly matkinej a nastaly po dedinách odevy z Pešte donesené, ktoré sú vraj o mnoho lacnejšie a «lepšie».

Tak teda móda lan z hospodárstva vytisla. Predtým gazdiná svoj honór bránila s tým, keď povedala: ja mám toľko kusov plátna v truhle; dnes svoj honór mladé gazdinky bránia s tým: «ja mám toľko hodvabných šatiek v truhle» — áno ale zo žihlavy za drahý groš. Predtým gazda sa pýšil, keď povedal: «mám štyri voly v stajni», dnes ale sa s tým honosí: ja som už bol toľko a toľko ráz v Amerike.

Lan sa pestoval sa starodávna nielen pre vlákno, ale i pre olej. Jeho semä dáva výtečný olej, s ktorým si pripravovali ľudia počas pôstu jedlá. Pomery života sa zmenily. Ľudia v pôste už nie viac s olejom, ale s inšími masťami pripravujú jedlá. Táto zmena v živote, ktorá sa počína od reformácie, zapríčinila to, že olejárne po dedinách poprestávaly; ľudia, ktorí lan pre olej pestovali, nepotrebuje oleja ku jedlu, prestali lan pestovať.

Tak lan z hospodárstva odstúpil a naše mladé gazdinky mnohé nevedia s ním nárábať. Dievky ale ani tkáť. Ony su dnes ako lalije medzi trnami; nesejú lan, nepradú a predsa skvostne odené chodia, ako tá lalija.

V najnovšej dobe ako sa zakladajú textilné (tkáčske) fabriky po Horniakoch ku spracovaniu lanu, počína sa lan zas ujímať, bo niektorí múdri gazdovia vidia, že i lan môže byť hospodársky vývozný tovar. Fabriky ho

odkupujú a za dobrý platia za metrický cent po 40—80 zlatých, gazdovia si ho zas všímajú tým viac, že ho fabriky odkupujú surový, nevyrobený, nevymočený, ale len oraťaný.

Táto okolnosť pohla ma k tomu, aby som o pestovaní lanu do «Kresfana» napísal a poučil tie mladé naše gazdinky, ako majú lan pestovať, ako ho siať, či už pre svoju potrebu a či pre fabriku.

Aké druhy (rodzaje) lanu rozoznávame.

Predovšetkým máme na istom byť, či lan chceme pestovať len pre vlákno a či na semä, alebo i na vlákno a semä spolu. Od tohoto závisí pôda, sejba a hnojenie lanu a jeho trhanie.

Dľa rodzajov lan je dvojaký: s hlávkami rozpadajúcimi a zatvoristými. Prvý — keď začne zref — hlávky sa rozpadnú a samä vyprví; druhého hlávky sú zavreté i po uzrení. Prvej sorty nevidáť viacej, druhá sorta je všeobecná. Táto sa delí podľa zrastu: veľkolan, taký je rínganský, ruský, zeelandský, podľa krajov, odkiaľ je. U nás ho menujú veľkolanom preto, že narastie i na jeden meter výšky.

Druhý obyčajný domáci lan, ktorý nič inšie je nie, ako zrodený, zakrpatený veľkolan. To vie každá gazdiná, že domáci lan ani z ďaleka nevydá toľko vlákna a tak fajnového ako veľkolan, preto na siať každá hľadá veľkolan. Ale kde ho dostať. Dostaneš len u žida, alebo od spoľahlivých veľkosemenárov. Tí kupci židovskí miešajú veľkolan so semenom obyčajným a potom draho predávajú semä pod menom veľkolan.

Najnovšie vláda každoročne vydá obežník na služnovský úrad, aby sa hlásili, kto chce veľkolan. Hlásiť sa treba už v novembri u služneho, potom vláda rovno objedná z tých krajov, kde pestujú veľkolan a rozdá za ľavnú cenu, tak že kilo padne po 18 krajciarov doma, keď sa ho nashiera na jeden súdok. Kde je v stolici stoličný gazdovský spolok na ten sa treba obrátiť.

Keď ale ho musíš kúpiť u sklepníka, tak na tieto vlastnosti pozoruj: Semä veľkolanu je odchodnejšie dačo od obyčajného lanu, je menšie, tlapkavejšie a okrúhlejšie, svetlejšie, barvy zelenkavo-červenej. Kde je klíček, tam na hor je sohnuté. Semä obyčajného lanu je bruhé, tmavočiernej barvy a veľké. Ak je flakaté je nedozrelé, alebo ak je tmavé a nie svetlé.

Hlavné je, aby bolo od plevelu čisté a najmä od povoju (zlatovlasu, kaňurky, sráču) t. j. tej cudzopasnej zeliny, ktorá tak veľmi ničí ďatelinu.

Akú že zem potrebuje lan.

S lanom — čo sa týka zeme — zachádzajú gazdinie ako s nevlastným dieťaťom. Tomu dávajú háby, ktoré obnosili ich vlastné deti, lanu však vždy len úvrate zeme, ktoré gazda hnojí s tým: «tam druhý raz vyvezem». Potom stáva sa, že v lane je mnoho plevelu, pýru, bo na úvrate sa všetko pri oraní a bránení pozvláča a potom tam nechá.

Čo sú ľudia pijáci, to je lan medzi hospodárskymi

plodinami. Bojí sa suchej zeme, suchého podnebia, preto, kde panuje veľké sucho, sa ani neurodí. On rád má vlhké podnebie. V mokrý rok sa najlepšie podarí. Vediac to, že na našich Horniakoch často pršava, preto sú ony ako by pre pestovanie lanu stvorené. V našej krajine — ako to znalci dokazujú — žeby sa najlepší lan rodil v stolici oravskej, liptovskej, spišskej, turčianskej a v Sedmohradsku. Len to je škoda, že sa v tých stolicích málo s ním zaoberajú, a keďže ho sejú, to tiež len v malom pre svoju vlastnú potrebu, bár vo Spiši jesto fabrika vo Vlachách (Szepes-Olaszi), ktorá lan skupuje od gazdov a potom ho spracuje.

Lan teda rád má hlbokú a vlhkú polohlinastú pôdu. Ťažké hlinky, glejovité hlinky, ako tiež štrkovaté, suché vápenité pôdy sú nie pre lan sice. Najlepšia je tá hlinka, ktorú keď vezmeme do ruky a stisneme, sa tak neslepí, ako cesto alebo kuľaša. Prstovité, trúchnaté (humusové) pôdy sú vhodné pre lan na pestovanie semäna, ale nie na lan pre vlákno.

(Pokračovanie nasleduje.)

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Krestan kiadóhivatala, Bpest, IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

Kop. . . . Pieseňku uverejniť nemôžeme. Je slabá. A tak ani dopis sme nemohli uverejniť. Tolko nás tam chválite, že by to bola slabosťou so strany našej, keby sme to uverejnili. Píšte radšej o omeroch tých krajov, v ktorých žijete. Lahko a dobre napísané veci radi podáme. Čo sme mali na sklape, to sme Vám poslali. Meno toho dopisovateľa neznáme. Uďte bližšie, kedy to bolo a jaký bol asi obsah dopisu.

«G.» 723. Za povzbudzujúce riadky srdečná vďaka!

Rozmary a žarty.

Veno.

Otec: Čo? Teraz už žiada raz tolké veno, ako včera?

Nahováračka: Neráďte mu to zazlievať, ale dnes rano videl vašu dcéru.

*

Učiteľ: Janko, vedel by si mi povedať dajaký tvor so štyrma nohami.

Janko: Mačka.

Učiteľ: Dobre. Povedz ešte jedon.

Janko: Chrúst.

Učiteľ: Ale Janko! však chrúst má šesť nôh.

Janko: Tolko má, len že dve mu možno vytrhnúť.

*

Uprimná láska.

Matka (k ponúkajúcej sa pestunke): A ľúbite deti.

Pestunka: To závisí od pláce.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť túto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielať peniaze na vydavateľstvo «Krestana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

U redakcii: «Posol Svätého Antona», Budapest, VIII., Szentkirályi u. 28 dostať tieto knižočky:

1. «*K čomu vedie opilstvo?*» Poslovenčil Andrej Hladký. Cena 12 halierov.

2. «*Chlieb Svätého Antona.*» Zfotografoval Zaosek. Cena 12 halierov.

3. «*Trnavský bál*», veselá rozprávka, a «*Dva Listy*». Napísal Zaosek. Cena 12 halierov.

4. «*Historia Drotára*». Nakreslil Zaosek. Cena 12 hal.

5. «*Slovo ku kresťanským robotníkom*». Napísal Edvard Sándorfi. Cena 16 halierov.

Pútnické miesto: Višnové. Sostavil J. Buday. Vydal Alexej Frátrik, farár vyšnovský. Cena 10 halierov.

Májové kvety, čili nábožné rozjímanie o blahoslavennej Panne Marii. Spracoval Fr. Sasínek. Vydal Fr. Richard Oswald. Cena 80 hal. Dostať: Fr. Richard Oswald, správca fary, Tepla (Lenge) o. p. Bělábánya.

Jako sa sponedá rozumná mládež? Duševné zrkadlo. Vydáva Redakcia «Posla božsk. Srdca Ježišovho». Cena 10 hal. Pre knižku takto píšete: Redakcia «Posol božsk. Srdca Ježišovho» Trnava, (Nagyszombat).

knižka behom desať rokov päťkrát vydaná bola, dovedna v 48 tisíc výtiskoch. — K dostaniu je u pôvodcu Štefana Janovčik, farára v Likavke, ostat. pošta Liptó-Rózsahegy. Za vopred zaslaných 13 korún 50 halierov pošle 20 výtiskov frankované.

Knihvedenie pre gazdovsko potravné a úverné spolky. Cena výtisku viazaného, franko 1 kor. 60 halierov. K dostaniu u pôvodcu Štefana Janovčik, farára v Likavke o. p. Rózsahegy. — Táto knižka je praktične sostavená a osožná pre tých, ktorí potravné spolky spravujú. Potravným spolkom ju vrele odporúčame.

«**Posol božsk. Srdca Ježišovho**» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 K. 60 halierov.

Veselé knižnica. Vydáva Augustin Paulovič. Humoristické prednášky. Sošit XXIV. v Trnave. Tlačou a nákladom A. Horovitz. 1904.

Sv. Izidor čo príklad sedliakov, dľa Jána Petra Toussaint, podáva dr. Jozef N. Janda, farár Černianský a professor. K dostaniu v tlačiarni u Juliusa Zhorella vo Veľkých Topolčanoch.

Posol Svätého Antona. Mesačný časopis, vychodiaci na 16 stranách s utešeným obsahom a krásnymi obrazmi. Redigujú: Edvard Sándorfi, katechet a Andrej Červjenka učiteľ. Predplatné na celý rok 2 koruny. Číslo na ukážku dostanete zdarma, keď na karte to žiadate bu-

Na 8 dňovu próbu

na dobierku len 3 zl. pošlem moju opravdivú Solinger mašinu na strihanie vlas, a zavazujem sa tu istu behom 8 dni späthy prijaf a tak tiež aj peniaze späthy poslaf. Mašina je 61 cmr. dlhá, fajno niklirovaná, má 3 hrebene a jednu rezervnú strunu na trojaké strihanie, mašina táto by nsmela ani v jednej domácnosti chýbať, lebo cenu tejto mašiny pri 2 deťoch za štvrt roka zošporujeme.

Nožnice na bradu 2 zl. 75, opravdivá Solinger britva 1 zl. 50, najfajnejšej je mnošti je jazno brusná 2 zl. Kónské nožnice, voľačo pre gazdov neocentelného len 4 zl.

Zásielky vy bavujú sa na dobierku skrz sklad dieľni.

LEO LATEINER == **WIEDEN,** ==
I., Fleischmarkt 17-42.

500 zlatých vyplatim tomu, komu by po upotrebovan. Bartillovej ústnej vody, jedna flaska 35 kr. prinavrátilo sa bolenie zubov alebo zápach. Z úst. (Za balenie platí sa 10 kr, osobyte). E. Bartilla-Winkler, Viedeň (Wien) 19/1, Sommergasse č 1. Žiadajte si v lekárni Bartillovu vodu na zuby. Kto by nám oznámil nejakih napobňovateľov ten bud štedre obdarený. Na miesta, kde by tát voda nebolak, dostaniu, pošlem 7 fliaš za 2 zl. 60 franko. Jednu fliašu nepošlem.

Každá rodina

mala by vo vlastnom záujme len

Kathreiner

Kneipp sladovú kávu

akžto dodavok ku dennej káve potrebovať.

04.1/d

Polovlnené sukne v rozmanitých farbách, dobrej jakosti 1 kus po 65-70 kr. detské sukienky 20 kr. dobierkou zasiela: **ADOLF JELINEK** v Lisku, p. p. Jimramov Morava. Tovar, jestli sa nehodí, prijmem nazpät a peniaze prinavrátim. Nespokojnosť je vylúčená.

Peniaze „mnoho“ peňazí!

mesačne môže **1000 K** každý bez zvláštných vedomosti a bez výloh snadne a poctive zahladať. Jesli zašlete hned svoju adresu pod zn. «E. 806.» anoncn. oddeleniu

«Merkuru», Mannheim, Merrfeldstrasse (Badensko).

Do 500 zl. mesačne

(a to len ako extra zárobok) môže každý lahko, statočne a bez všetkých útrat zarobiť. Pošlite a to hned Vašu adresu pod S. K. 163 na

Kanceláriu oznamov Steinhausen
Karlsruhe (Baden) Amalienstrasse.

Šikovného kolára a výpomocného gazdu hľadá pánstvo grófa Apponyho v Nitrianskej Jablonici.

Na výš udané stanice hlásajúci sa, nesmie byť vyše ako 40 rokov starý. K prosbám pripojí sa majú vysvedčenia od doterajších gazdov a požiadavky o plat.

Prosby treba na niž udanú adresu zaslať:

Gróf Apponyho

panstvo

Nyitra-Jablonicz.

Na 30-dňovú próbu

zašlem každému nové, Mayer-sústavy Anker-Nickel-Roskopf-Patent-Remontoir hodinky, s peknou retiazkou a schránkou za **2 zl. 50 kr.** poštovou dobierkou. Tri kusy **6 zl. 75 kr.** šest kusov **12 zl.**

Najpríhodnejšie hodinky do práce pre jedného každého. **S rojročnou písomnou zárukou.** V páde nezodpovedania, peniaze sa nazpät vrátia. Objednať možno len v hlavnom sklade spojenej dielne na hodinky Roskopf

Leopold Mayer,

cis. a král'. spolahlivý a statočný zaopatrovateľ

Viedeň, XIV., Mariahilferstrasse 87/J.

Chráňme sa od padelateľov.

Dvojnásobne elektromagnetický križ

Nie Voltov križ!

R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rosveseluje, za čo dobre stojime: pri lamke, lúpaniu, astmatických neduhoch a bezsnivosti, hučaniu v ušach, migrenu, klopaniu srdca, bofasti hlavy a zubov po-žltosti, krčoch žalúdka, ischiasu, udieraniu krve, krčoch, proti

Nietajni prostriedok

hlavných nemociach, chladných rukách a nohách, krčoch srdca, opilepsii, mokrosti postele, slabosti, záduhu, isibli, bľadosti závratu, zlomi sluchu, nemociah nervov, influenze, proti všeobecnej slabosti a. t. d'.

20-ročné choroby boly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obecnstvo, že mój apparát nemá sa držať za apparát Voltu, ktorý na základe svojej neužitočnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto mój dvojnásobne magnetický križ nr. 86967 na základe svojej vymeřanej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dni nebol uzdravený, nazpät dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím mój apparát upotrebiť!

Malý apparát stojí 4 koruny, ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký apparát 6 korun. Pri ťažkých chorobách zastarených aj 20 rokov sa má upotrebovať.

ALBERT MÜLLER

Budapešť, V. okres, Kálmán-utca č. 18/C. Vadász-utca na rohu.

VEĽKÝ KRACH!

V New-Yorku a v Londíne nešialani ani európejskú suchú zem a preto jedna na strieborné náradie fabrika nútenos vydela sa byť, že svoj tovar len za cenu roboty toho predá. Ja som splnomocnený, splnomocnenstvo toto plniť a nazáklade tomto za 6 zl. 60 krajciarov nasledujúce náradie pošlem:

- 6 kusov veľmi fajnové stolové nože s opravdivou anglickou klingou
- 6 kusov amerického patentirovaného striebra vydličky,
- 6 kusov amerického patentirovaného striebra jedácej ližice,
- 12 kusov amerického patentirovaného striebra kávovej ližice,
- 1 kus amerického patentirovaného striebra polievkovú ližicu,
- 1 kus amerického patentirovaného striebra mliekovú ližicu,
- 6 kusov Anglická Viktoria spodnie táče,
- 2 kusy imponantné stolové svietniky,
- 1 kus tajnové cukrové sitko,

42 kusov spolu len 6 zl. 60 kr.

Tieto 42 kusí predtýmto 40 zl. koštovali a včul len 6 zl. 60 kr. v najľavnejšej cene je k dostaniu. Americké a patentirované striebra je jedna s vonku a s nutra biela kova, ktorá striebornú farbu aj 25 rokov udrží začo ja garantujem. Svedectvom tomu, že tento oznam

neni kamstvo

zavazujem sa bár komu, komu sa náradie nepaci peniaze spatky dať. Nech nikto nezamešká túto pohodlnú príležitosť použiť žeby si túto okrášľujúcu garnitúru nezaobstaral

ktorá utešeným svadbo a iným darom je,

d'álej do každej lepšej domácnosti príliš je súca, k dostaniu je výlučne len u

A. HIRSCHBERGA

amerického patentirovaného striebra závod

Viedeň, II., Rembrandstrasse 19B Telefón 14597.

Rozposielky na okolie s dobierkou alebo peniaze vopred v poslaní. Ku tomu čistiaci prach 10 kr. Opravdivý len na boku vydiacu ochraňujúcou markou (zdravotná kova).

Výťah s tisíce uznajúcich listov:

S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu garnitúru za 6 zl. 60 kr. Koložvár barón Bánffy jeho exell.

S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu zásielku. Kaloča, Ján Majorossy, kanonik.

Zasielku s jedacím servicom som obdržal, veľmi som spokojný nech mi ešte jednu takúto garnitúru 42 kusí na dobierku s amerického patentirovaného striebra pošlú.

Bozovič, Kr.-Sörénska st.

S. Keresztes hlavný slúžny.

Páni hospodári!

Netreba vám viacej hospodárske stroje z cudziny alebo od firiem nám nepriateľských drahsie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly značnej dokonalosti.

Odporúčam svoje najnovšie: **Mláčacky s oceľovými guľičkovými ložiskami**, ktoré idú o polovicu

lahšie, než ktorékoľvek

iné. **Zentúre** dľa naj-

novších modellov. **Zlep-**

šené rajtáre. **Výborné**

sečkovice americkán-

skeho a anglického sy-

stému. **Triery.** **Strú-**

hadlá na burgyňu. **Stro-**

je na siatie. **Pluhy,**

brány. **Stroje** na re-

zanie kapusty. **Mač-**

kadlá na syr, borievky a na hlynu. **Železné man-**

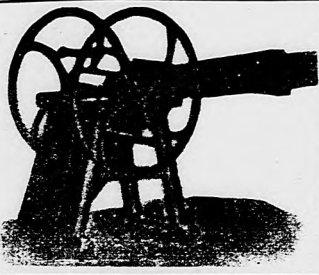
gle na prádlo, **decimálne váhy** a stroje na lá-

manie stromovej kôry.

Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

MICHAL TRESKON, fabrikant hospodár-

v Bytči (Nagy-Bittse).

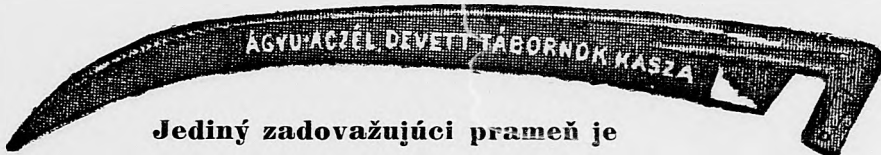

Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,

ktorá je z najvýbornejších kovov složená shtovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s takou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najväčšom stupni a prevyšuje všetko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná známka.

Jediný zadovažujúci prameň je

PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-É,

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, t'vkajúce sa kôs generála Devetta

Ceny kosi generála Devetta 65 70 75 80 85 90 95 100 cm. z delovej ocele sú: 95 kr. 1 zl. 1 zl. 0 kr. 1 zl. 10 kr. 1 zl. 15 kr. 1 zl. 20 kr. 1 zl. 25 kr. 1 zl. 30 kr.

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša firma. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generála Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí. Pravá novota! vyznačená koša zťahujúcim kľúčom 20 kr. «Diadal náčinie ku nakutiu, kladivko, a penka 85 kr. Amerganský brúsiaci kameň pre kosu našsvete najlepší 20 kr.

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzáctnu výhodu. — Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na diaľku 250—300 krokov kosiť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cenná britvová pošva zdarma.